

text
DANA CIOLCĂ
LIBRIS

fotografii
FLORIN ANDREESCU

We know
books

© 2023, Ad Libri

tel./fax: 021-212.35.67, 021-210.88.64; tel: 0722-527.876
e-mail: adlibri@adlibri.ro

www.adlibri.ro

Toate drepturile asupra prezentei lucrări aparțin editurii Ad Libri. Reproducerea integrală sau parțială a textelor sau ilustrațiilor este posibilă numai cu acordul prealabil scris al editurii Ad Libri.

Editura încearcă să ofere cititorilor săi informații complete și aduse la zi. Suntem totuși conștienți că între momentul publicării acestui ghid și cel al cumpărării lui pot apărea diverse modificări ale datelor prezentate. Ne cerem scuze pentru eventualele inadvertențe și le suntem recunoscători tuturor celor care ni le vor semnala. Orice alte observații și informații noi cu privire la subiectul ghidului de față vor fi considerate bine-venite.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Malta / text: Dana Ciolcă; foto: Florin Andrescu

București: Ad Libri, 2023.

ISBN 978-606-051-015-4

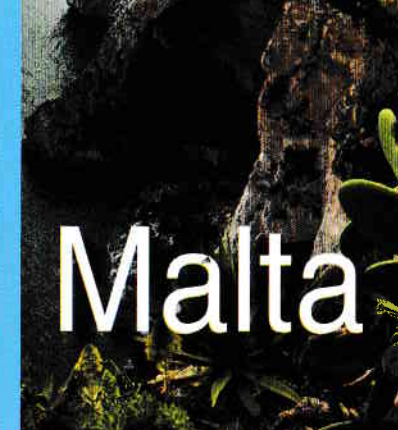
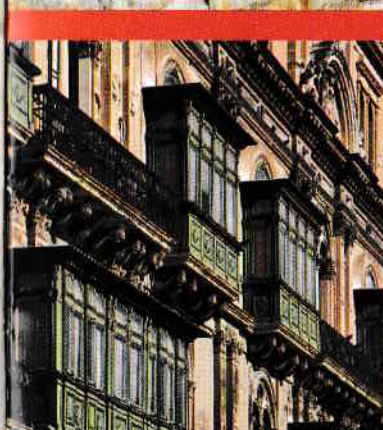
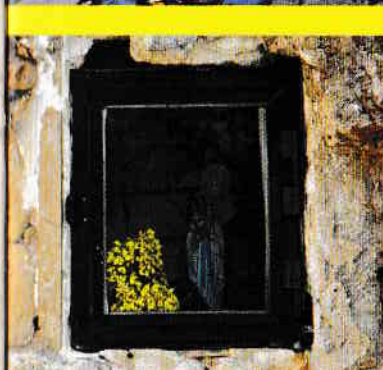
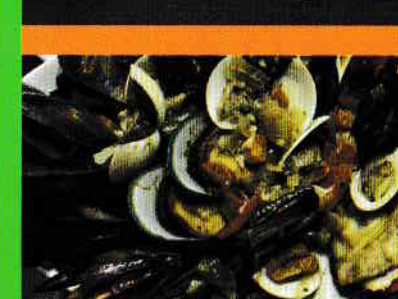
I. Ciolcă, Dana (text)

II. Andrescu, Florin (foto)

913

LEGENDA SIMBOLURILOR

- adresa / localizarea
- taxă de intrare
- numărul de telefon
- mijloace de transport
- programul de funcționare
- trimitere la pagina cu prezentarea detaliată

Malta

LBRIS

We know
books

Cuprins

Malta,
pe scurt

6

Cele mai
frumoase atracții
turistice

22

Cele mai
interesante
experiențe

44

Descoperă

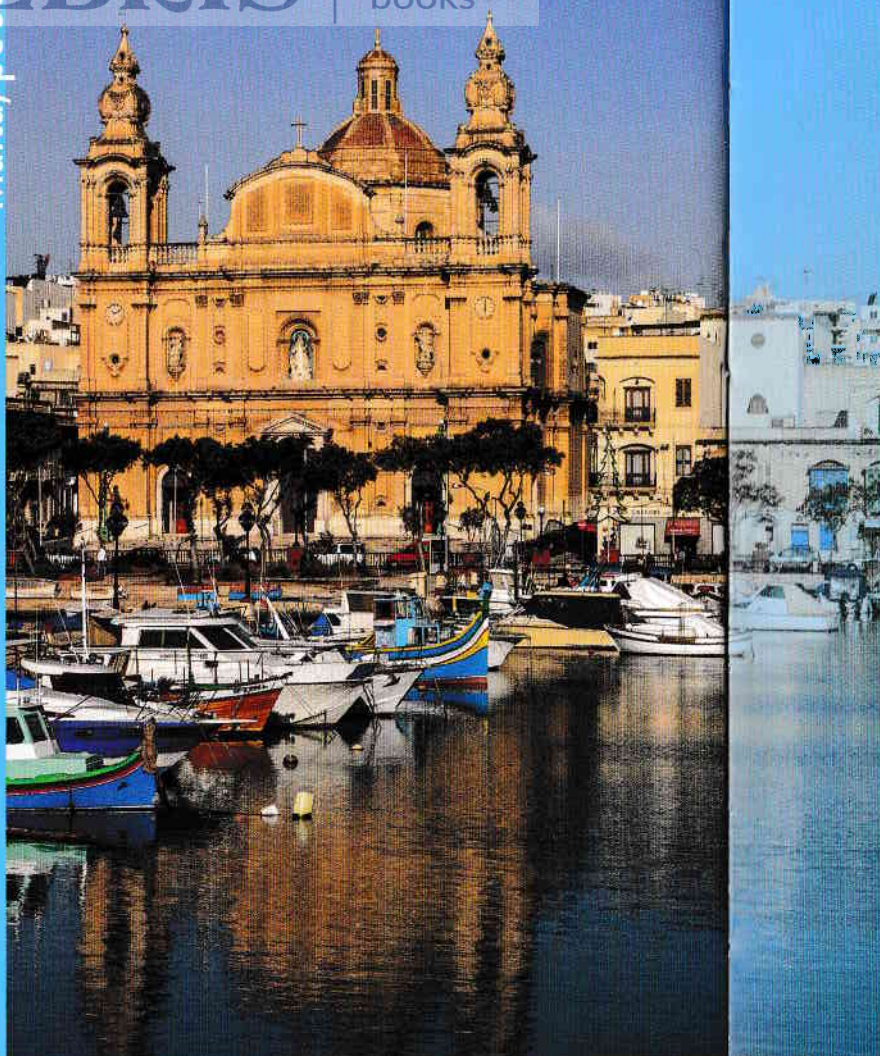
50

Recomandări

130

Informații utile

146

Malta, pe scurt

Malta, insula-fortăreață > 8

Repere istorice > 10

Cavalerii de Malta > 12

Be SMART! > 16

Arhipelagul maltez, situat în mijlocul Mării Mediterane, la 90 km sud de Italia și circa 300 km de coasta Tunisiei, este alcătuit din șapte insule, trei locuite – Malta, Gozo și Comino – și patru nelocuite – Cominotto, Filfla, St Paul's și Manoel, care au împreună doar 316 km². În contrast cu suprafața sa redusă, are o istorie tumultuoasă, marcată de luptele pentru supremație în Mediterana.

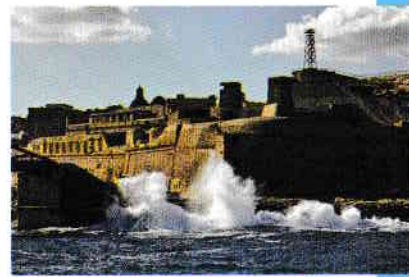
Colonizat probabil în 5200 î.Hr. de fermieri din Sicilia, a fost stăpânit de-a lungul secolelor de fenicieni, romani, greci, arabi, normanzi, aragonezi, cavalerii ioaniți, precum și de francezi și britanici, rezultând un mozaic cultural extraordinar, reflectat în limbă, arhitectură, artă, tradiții și gastronomie.

În **Malta**, cea mai mare insulă din arhipelag și cea care a dat numele țării, trecutul este vizibil aproape la fiecare pas: temple megalitice mai vechi decât piramidele din Egipt – dovezi ale prezenței unei civilizații complexe, catacombe și case romane, structuri urbane, biserici, palate, mori și numeroase fortificații din timpul cavalerilor ioaniți, care au făcut din Malta căminul lor timp de aproape trei secole, și adăposturi anti-aeriene din neagra perioadă a celui de-al Doilea Război Mondial, când insula a fost intens bombardată.

Pe lângă o istorie bogată, Malta are atuurile unei insule mediteraneene. Este înconjurată de o mare curată și caldă, ideală pentru înot, snorkeling și scufundări. Și cu toate că nu are prea multe plaje cu nisip, se poate lăuda cu câteva stațiuni în toată regula, care atrag un număr impresionant de turiști locali și străini. Dincolo de aglomerația și freamătul acestora, printre coline domoale din calcar de culoarea

mierii și în golfulețele care franjurează țărmul sunt cuibărite sate liniștite, care se animează doar cu ocazia sărbătorilor patronului local, serbat cu mult fast în fiecare localitate, cât de mică.

Atmosfera rustică, foarte relaxată, o veți simți și mai bine în **Gozo**, a doua insulă ca mărime din arhipelagul maltez. Peisajul format din dealuri verzi, presărate cu ferme, și golfurile care ascund vechi sate pescărești și plaje mici, scăldate de valuri blânde, fac din Gozo o insulă mediteraneeană idilică, un loc perfect de relaxare.

MALTA, ÎN CIFRE

- Suprafața arhipelagului maltez: 316 km²
- Populație: 518 536 locuitori (2021)
- Suprafața Maltei: 246 km²
- Densitate insula Malta: 1 867 loc./km²
- Densitate insula Gozo: 486 loc./km²
- Suprafața Gozo: 67 km²
- Suprafața Comino: 3,5 km²
- Lungimea liniei de coastă Malta: 197 km
- Lungimea liniei de coastă Gozo: 56 km
- Suprafața Valletta: 0,61 km²
- Populație Valletta: 5 827 locuitori
- Număr turiști: 2,5 milioane (2018)
- Componența etnică: 79% maltezi, 21% alții

Dar Gozo are și câteva atracții culturale, pentru că se mândrește cu o istorie la fel de veche ca sora sa, Malta. Așa că nu vă veți plictisi dacă vă veți programa aici un sejur de câteva zile sau chiar de o săptămână. Veți avea timp și să petreceți o zi pe insula **Comino**, a treia insulă ca mărime din arhipelag, a cărei carte de vizită este magnetica Lagună Alabastră.

cca 5200 î.Hr.

Urmele primelor așezări umane din Malta datează din 5200 î.Hr., dar descoperirile arheologice făcute în peștera Għar Dalam atestă prezența umană aici cu circa 2 000 de ani mai devreme. Primii locuitori ai Maltei au venit, se crede, din Sicilia.

3600-2500 î.Hr.

O civilizație bogată și sofisticată construiește templele megalitice de la Tarxien, Haġar Qim, Mnajdra, Ġgantija, Ta' Hagrat și Skorba, precum și hipogeul de la Ħal-Saflieni și dispăre în mod misterios în jurul anului 2500 î.Hr.

800-218 î.Hr.

Malta este stăpânită mai întâi de fenicieni, apoi de cartaginezi.

218 î.Hr.

Arhipelagul maltez este înglobat în Imperiul Roman, devenind *municipium*.

60 d.Hr.

Potrivit legendei, în drum spre Roma, Sf. Pavel și Sf. Luca naufragiază pe insulă, făcând cunoscut localnicilor creștinismul.

395-870

Malta este integrată în Imperiul Bizantin.

870-1090

Bizantinii sunt alungați de arabi. Aceștia își impun dialectul siculo-arab (care va evolua în limba malteză) și religia musulmană, dar tolerează populația creștină.

1091-1194

Contele Roger de Hauteville cucerește insula, supunând-o Siciliei.

1194-1266

Insula este preluată de suabi, care, în 1224, îi alungă definitiv pe arabi.

1530-1798

Cavalerii Ordinului Sf. Ioan de Ierusalim, alungați din Rhodos, primesc Malta de la Carol Quintul.

1566

Este pusă piatra de temelie a orașului Valletta.

11 iunie 1798

Napoleon cucerește Malta și confiscă toate bogățiile cavalerilor, care sunt nevoiți să părăsească insula.

septembrie 1800

Maltezii se răscoală la Medina împotriva francezilor, care vor fi alungați de flota amiralului Nelson.

1802

Localnicii refuză ca Malta să le fie redată cavalerilor, preferând stăpânirea engleză, care va dura până în 1939.

1919

Maltezii se răscoală împotriva britanicilor și obțin dreptul să se autoguverneze, însă rămân sub stăpânire britanică.

1939-1945

Malta a fost una dintre cele mai bombardate state în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, atât de italieni, cât și de germani.

1947

Malta primește dreptul să se autoguverneze.

21 septembrie 1964

Malta își dobândește independența, dar arhipelagul nu iese din Commonwealth.

1974

Malta este declarată republică și își alege un președinte, dar rămâne în Commonwealth.

31 martie 1979

Ultimele trupe britanice părăsesc insula.

2004

Malta devine stat membru al Uniunii Europene și patru ani mai târziu adoptă moneda euro.

2018

Valletta este aleasă Capitala Europeană a Culturii, alături de orașul Leeuwarden din Olanda.

Ordinul Sf. Ioan, cunoscut inițial ca Ordinul Ospitalierilor, a fost fondat în jurul anului 1050 la Ierusalim de Gerardo di Sasso di Scala ca o comunitate monastică având rol religios și filantropic.

În timpul Marelui Maestru Raymond du Puy de Provence a început să capete și atribuții militare și a adoptat o uniformă compusă dintr-o tunică neagră, având brodată crucea în opt colțuri, devenită de atunci simbolul Ordinului. În 1228, după cea de-a Șasea Cruciadă, Cavalerii Ospitalieri și-au mutat cartierul general de la Ierusalim la Acra, unde dețineau proprietăți încă din 1110.

După căderea orașului Acra în 1291 în mâinile mamelucilor, cavalerii se stabilesc în Cipru unde își construiesc o flotă puternică, pe care o vor folosi la cruciadele târzii. În 1301, Ordinul se împarte în șapte *langues* (limbi), în funcție de țara de proveniență a membrilor – Provence, Auvergne, Franța, Spania, Italia, Anglia și Germania (în 1462, Spania se scindează în Castilia și Aragon), iar în 1309 ocupă Rhodosul, pe care îl guvernează până în 1522. După ce Rhodosul este cucerit de Soliman Magnificul, sunt nevoiți să părăsească insula.

Împăratul Carol al V-lea le cedează în 1530 Malta, pentru un tribut anual simbolic – un șoim maltez –, și vor rămâne aici până în 1798, când sunt alungați de Napoleón. Din 1834 Ordinul se stabilește la Roma și îndeplinește un rol caritabil.

Ordinul cavalerilor maltezi

Crucea malteză

Crucea malteză a fost adoptată oficial de Ordinul Cavalerilor Sfântului Ioan în anul 1126. Cele opt puncte ale sale semnifică cele opt obligații ale cavalerilor: adevărul, credința, pocăința pentru păcate, smerenia, dreptatea, mila, sinceritatea și îndurarea persecuției. Cu timpul, cele opt puncte au ajuns să reprezinte și cele opt *langues* (limbi, grupări naționale) ale nobililor care au fost admiși în Ordin, din Auvergne, Provence, Franța, Aragon, Castilia și Portugalia, Italia, Bavaria (Germania) și Anglia (cu Scoția și Irlanda). Crucea Malteză este încă simbolul Ordinului Suveran Militar din Malta.

Din 1319 până în 1798, cavalerii Ordinului Sf. Ioan au fost împărțiți în *langues* (limbi), care corespundeau cu aproximație distribuției geografice a membrilor și a bunurilor acestora. În ciuda numelui, cavalerii proveneau din mai multe națiuni. Spre exemplu, *langue d'Allemagne* a inclus cavaleri din Scandinavia, Ungaria, Polonia și Boemia.

Primele *langues* au fost ale Provence, Auvergne, Franței, Italiei, Aragonului (cu Navarra), Angliei (cu Scoția și Irlanda) și Germaniei. În 1462, Castilia și Portugalia s-au despărțit de Aragon și au format o *langue* proprie. În secolul al XVIII-lea, pentru o scurtă perioadă, a existat și *langue* Bavaria. În urma Reformei, unele *langues*, în special cele engleze și germane, au fost slăbite și nu și-au mai putut îndeplini în mod adecvat obligațiile.

Fiecare *langue* era responsabilă pentru întreținerea și apărarea unei anumite porțiuni din zidurile fortăreței și era condusă de un *pillier* (*bailliff* sau *bailli*), care deținea una dintre funcțiile înalte ale Ordinului (Mare Comandant, Măteșal, Hospitallier, Amiral etc.) și se ocupa de administrarea hanului (*auberge*).

Langues